

USTAWA
z dnia 15 listopada 1984 r.

Prawo przewozowe¹⁾

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

1. Ustawa reguluje przewóz osób i rzeczy, wykonywany odpłatnie na podstawie umowy, przez uprawnionych do tego przewoźników, z wyjątkiem transportu morskiego, lotniczego i konnego.
2. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio do przewozu nieodpłatnego wykonywanego przez przewoźnika.
3. Przepisy ustawy stosuje się do przewozów międzynarodowych, jeżeli umowa międzynarodowa nie stanowi inaczej.

Art. 2.

1. Przewoźnik jest obowiązany podać do publicznej wiadomości zakres swojego działania, a w szczególności adresy punktów odprawy i sposób zawierania umowy przewozu.
2. Przewoźnik wykonujący regularne przewozy osób jest obowiązany w szczególności podać do publicznej wiadomości rozkład jazdy środków transportowych przez zamieszczenie informacji na wszystkich dworcach i przystankach wymienionych w rozkładzie jazdy.
3. Przewoźnicy wykonujący regularne przewozy osób są obowiązani do okresowej aktualizacji i publikowania informacji o wykonywanej komunikacji.

Art. 3.

1. W zakresie podanym do wiadomości publicznej przewoźnik jest obowiązany do przewozu osób i rzeczy.
2. Przewoźnik jest obowiązany użyć środków transportowych odpowiednich do danego przewozu.

Opracowano na podstawie: tj. Dz.U. z 2000 r. Nr 50, poz. 601, z 2001 r. Nr 125, poz. 1371, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 130, poz. 1112, z 2003 r. Nr 149, poz. 1452, Nr 211, poz. 2049, z 2004 r. Nr 97, poz. 962, Nr 160, poz. 1678, Nr 281, poz. 2780, z 2006 r. Nr 133, poz. 935, z 2008 r. Nr 219, poz. 1408, z 2009 r. Nr 92, poz. 753, z 2011 r. Nr 5, poz. 13.

¹⁾Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji transpozycji dyrektywy Rady 96/75/WE z dnia 19 listopada 1996 r. w sprawie systemów czarterowania i wyznaczania stawek przewozowych w krajowej i międzynarodowej żegludze śródlądowej we Wspólnocie (Dz.Urz. WE L 304 z 27.11.1996, str. 12, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 7, t. 2, str. 508, z późn. zm.).

Art. 4.

Przewoźnik lub organizator publicznego transportu zbiorowego, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. Nr 5 poz. 13), mogą wydawać regulaminy określające warunki obsługi podróży, odprawy oraz przewozu osób i rzeczy.

Art. 5.

Przewoźnik może powierzać wykonanie przewozu innym przewoźnikom na całej przestrzeni przewozu lub jej części, jednakże ponosi odpowiedzialność za ich czynności jak za swoje własne.

Art. 6.

1. Przewóz może być wykonywany przez kilku przewoźników tej samej lub różnych gałęzi transportu na podstawie jednej umowy przewozu i jednego dokumentu przewozowego, a w regularnym przewozie osób w publicznym transporcie zbiorowym, przewoźnicy mogą realizować te przewozy w ramach zintegrowanego systemu taryfowo-biletowego lub innego wspólnego dokumentu przewozu; odpowiedzialność przewoźników jest solidarna.
2. W sprawach nie uregulowanych odrębnie stosuje się przepisy obowiązujące przewoźnika na przestrzeni wykonywanego przez niego przewozu.
3. Przewoźnik, który zapłacił odszkodowanie, ma roszczenie zwrotne do przewoźnika ponoszącego odpowiedzialność za okoliczności, z których szkoda wynikła. Jeżeli okoliczności tych ustalić nie można, odpowiedzialność ponoszą wszyscy przewoźnicy stosownie do wysokości przypadającego im przewoźnego; od odpowiedzialności jest wolny przewoźnik, który udowodni, że szkoda nie powstała w czasie wykonywania przez niego przewozu.

Art. 7.

Przewoźnik jest zwolniony od obowiązku przewozu, jeżeli:

- 1) zachodzą uniemożliwiające przewóz okoliczności, których przewoźnik nie mógł uniknąć ani zapobiec ich skutkom,
- 2) klient nie zastosował się do przepisów przewozowych,
- 3) ze względu na przedmiot przewozu nie ma możliwości jego wykonania przy użyciu posiadanych środków i urządzeń transportowych.

Art. 8.

1. Obowiązek przewozu może być ograniczony przez:

- 1) ministra właściwego do spraw transportu, a w odniesieniu do wojewódzkiego, powiatowego albo gminnego regularnego przewozu osób odpowiednio przez wojewodę, starostę, wójta albo burmistrza (prezydenta miasta) – ze względu na potrzeby obronności lub bezpieczeństwa państwa albo w przypadku klęski żywiołowej,
- 2) przewoźnika – w razie klęski żywiołowej, przerwy w eksploatacji, szczególnych trudności spowodowanych przez klienta, z przyczyn ekonomicznych,

których przewoźnik nie mógł przewidzieć, jak również z uwagi na bezpieczeństwo ruchu za zgodą i na warunkach ustalonych przez:

- a) ministra właściwego do spraw transportu albo wojewodę – w odniesieniu do przewoźników, wobec których odpowiednio minister albo wojewoda pełni funkcję organu założycielskiego,
- b) ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa – w odniesieniu do przewoźników, wobec których minister pełni funkcję organu założycielskiego albo wykonuje uprawnienia z akcji lub udziałów,
- c) marszałka województwa albo starostę – w odniesieniu do przewoźników, wobec których odpowiednio zarząd województwa albo powiatu wykonuje uprawnienia z akcji lub udziałów,
- d) uchylony.

Zgoda nie jest wymagana, jeżeli ograniczenie obowiązku przewozu następuje na okres nie dłuższy niż 7 dni.

2. Ograniczenia mogą polegać na całkowitym lub częściowym zawieszeniu przewozu, wyłączeniu z przewozu określonych kategorii przesyłek, relacji przewozowych lub punktów odprawy, zawieszeniu przewozu we wskazanych dniach albo uzależnieniu przewozu od spełnienia określonych warunków.
3. Ograniczenia przewozu podaje się do wiadomości publicznej w sposób zwyczajowo przyjęty.

Art. 9.

1. Minister właściwy do spraw transportu może nałożyć na przewoźnika obowiązek zawarcia umowy o wykonanie zadania przewozowego, jeżeli jest to niezbędne ze względu na potrzeby obronności lub bezpieczeństwa państwa bądź w przypadku klęski żywiołowej.
2. W przypadku klęsk żywiołowych obowiązek, o którym mowa w ust. 1, może nałożyć odpowiednio wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub wojewoda.
3. W wypadkach określonych w ust. 1 i 2 organ nakładający obowiązek zapewnia przewoźnikowi środki finansowe niezbędne do wykonania nałożonego zadania lub wskazuje podmiot, który na podstawie umowy z przewoźnikiem zapewni środki finansowe na wykonanie tego zadania.

Art. 9a.

W przypadku wystąpienia poważnych zakłóceń na rynku usług przewozowych w żegludze śródlądowej, w tym nadmiernej podaży usług przewozowych, minister właściwy do spraw transportu może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić ograniczenia w przewozie rzeczy w żegludze śródlądowej, określając czas ich obowiązywania oraz zakres przedmiotowy lub terytorialny ich stosowania, biorąc pod uwagę środki podjęte przez Komisję Europejską na podstawie właściwych przepisów Unii Europejskiej²⁾.

²⁾ Dyrektywa Rady 96/75/WE z dnia 19 listopada 1996 r. w sprawie systemów czarterowania i wyznaczania stawek przewozowych w krajowej i międzynarodowej żegludze śródlądowej we Wspólnocie.

Art. 10. (uchylony).**Art. 11.**

1. Przewoźnik jest obowiązany podać do publicznej wiadomości, w sposób zwyczajowo przyjęty, ustalone lub stosowane przez niego taryfy lub cenniki.
2. Przewoźnik zapewnia zainteresowanym bezpłatny wgląd do obowiązujących go przepisów przewozowych.

Art. 11a.

1. Przewoźnik wykonujący regularne przewozy międzynarodowe w transporcie kolejowym lub drogowym jest obowiązany do uzgadniania z właściwym miejscowo organem celnym rozkładów jazdy środków przewozowych, a zwłaszcza czasu i miejsca przekroczenia przez te środki granicy państwowej oraz czasu ich postoju w przejściach granicznych.
2. W międzynarodowej żegludze śródlądowej obowiązek, o którym mowa w ust. 1, ciąży na podmiotach zarządzających granicznymi przejściami rzecznyymi.
3. W międzynarodowej żegludze śródlądowej oraz międzynarodowym transporcie kolejowym podmioty wymienione w ust. 1 i 2 obowiązane są do niezwłocznego powiadomienia właściwych miejscowo organów celnych o wszystkich wypadkach przekraczania granicy przez środki przewozowe poza rozkładem jazdy.

Art. 12. (uchylony).**Rozdział 2****Przewóz osób i przesyłek bagażowych****Art. 13. (skreślony).****Art. 14.**

1. Przewoźnik jest obowiązany do zapewnienia podróżnym odpowiednich warunków bezpieczeństwa i higieny oraz wygody i należytej obsługi.
2. Przewoźnik powinien podejmować działania ułatwiające podróżnym, w szczególności osobom o ograniczonej zdolności ruchowej oraz osobom niepełnosprawnym, korzystanie ze środków transportowych.

Art. 15.

1. Podróżny jest obowiązany do przestrzegania przepisów porządkowych obowiązujących w transporcie.
2. Osoby zagrażające bezpieczeństwu lub porządkowi w transporcie mogą być nie dopuszczone do przewozu lub usunięte ze środka transportowego.
3. Osoby uciążliwe dla podróżnych lub odmawiające zapłacenia należności za przewóz mogą być usunięte ze środka transportowego, chyba że naruszałoby to zasady współżycia społecznego.

4. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej może określić, w drodze rozporządzenia, przepisy porządkowe związane z przewozem osób i bagażu środkami transportu publicznego, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6.
5. W odniesieniu do gminnego regularnego przewozu osób oraz przewozów osób i bagażu taksówkami przepisy porządkowe określa rada gminy, a na terenie miasta stołecznego Warszawy – Rada miasta stołecznego Warszawy.
6. W odniesieniu do powiatowego regularnego przewozu osób przepisy porządkowe określa rada powiatu, a w odniesieniu do wojewódzkiego regularnego przewozu osób – sejmik województwa.
7. Rada gminy (Rada miasta stołecznego Warszawy) może wprowadzić obowiązek stosowania dodatkowych oznaczeń i dodatkowego wyposażenia technicznego w odniesieniu do taksówek.

Art. 16.

1. Umowę przewozu zawiera się przez nabycie biletu na przejazd przed rozpoczęciem podróży lub spełnienie innych określonych przez przewoźnika lub organizatora publicznego transportu zbiorowego warunków dostępu do środka transportowego, a w razie ich nieustalenia – przez samo zajęcie miejsca w środku transportowym.
2. Na bilecie, o którym mowa w ust. 1, umieszcza się:
 - 1) nazwę przewoźnika lub organizatora publicznego transportu zbiorowego,
 - 2) relację lub strefę przejazdu,
 - 3) wysokość należności za przejazd,
 - 4) zakres uprawnień pasażera do ulgowego przejazdu.
3. Na bilecie mogą być umieszczane inne informacje, w tym dane osobowe pasażera, jeżeli jest to niezbędne dla przewoźnika lub organizatora w regularnym przewozie osób.
4. Dane i informacje, o których mowa w ust. 2 i 3, zapisywane są w pamięci elektronicznej biletu, jeżeli bilet ma formę elektroniczną.

Art. 17.

1. Podróżny może zmienić umowę przewozu lub odstąpić od niej przed rozpoczęciem podróży albo w miejscu zatrzymania środka transportowego na drodze przewozu.
2. Zmiana umowy przewozu może dotyczyć:
 - 1) terminu odjazdu,
 - 2) miejscowości przeznaczenia,
 - 3) klasy środka transportowego.
3. W celu dokonania zmian, o których mowa w ust. 2, podróżny powinien uzyskać od przewoźnika odpowiednie poświadczenie oraz ewentualnie otrzymać zwrot lub dopłacić różnicę należności.
4. Podróżnemu, który odstąpił od umowy przewozu albo którego na podstawie art. 15 nie dopuszczono do przewozu lub usunięto ze środka transportowego, przysługuje zwrot należności stosowny do nie wykorzystanego świadczenia przewozowego po potrąceniu części należności (odstępnego). Potrącenia nie stosuje się, jeżeli podróżny odstąpi od umowy przewozu z przyczyn występujących po stronie przewoźnika.

5. Przepisy ust. 1–4 nie dotyczą komunikacji miejskiej.

Art. 18.

1. Jeżeli przed rozpoczęciem przewozu lub w czasie jego wykonywania zaistnieją okoliczności uniemożliwiające jego wykonanie zgodnie z treścią umowy, przewoźnik jest obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym podróżnych oraz zapewnić im bez dodatkowej opłaty przewóz do miejsca przeznaczenia przy użyciu własnych lub obcych środków transportowych (przewóz zastępczy).
2. W razie przerwy w ruchu lub utraty połączenia przewidzianego w rozkładzie jazdy, podróżnemu przysługuje zwrot należności za cały przerwany przejazd, a ponadto może on bezpłatnie powrócić do miejsca wyjazdu, chyba że przewoźnik nie ma możliwości zorganizowania takiego przewozu.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do przejazdów odbywanych na podstawie biletów uprawniających do przejazdów wielokrotnych oraz w komunikacji miejskiej.

Art. 19.

Umowę grupowego przewozu osób zawiera z przewoźnikiem organizator takiego przewozu, zwany dalej "organizatorem".

**ust. 2 i 3 w art. 19
skreślony**

Art. 20. (skreślony).

Art. 21.

W grupowym przewozie osób do obowiązków organizatora należy nadzór nad przestrzeganiem przez uczestników przewozu grupowego przepisów porządkowych; organizator i uczestnik ponoszą odpowiedzialność solidarną za wyrządzone szkody w mieniu przewoźnika, chyba że strony umówią się inaczej.

Art. 22.

Do grupowego przewozu osób stosuje się odpowiednio przepisy art. 17 i 18.

Art. 23.

1. Podróżny może zabrać ze sobą do środka transportowego rzeczy, jak również oddać je do przewozu jako przesyłkę bagażową.
2. Z przewozu określonego w ust. 1 są wyłączone:
 - 1) rzeczy, których przewóz jest zabroniony na podstawie odrębnych przepisów,
 - 2) rzeczy niebezpieczne lub mogące wyrządzić szkodę osobom lub mieniu,
 - 3) zwłoki i szczątki zwłok ludzkich.
3. W razie uzasadnionego podejrzenia, przewoźnik może sprawdzić, czy zawartość przesyłki bagażowej nie narusza przepisu ust. 2; jeżeli podróżny nie zgłosi się do uczestnictwa w sprawdzeniu lub nie można go odszukać, sprawdzenia dokonuje się w obecności osób zaproszonych do tej czynności przez przewoźnika.
4. W razie ujawnienia naruszenia przepisu ust. 2 koszty związane ze sprawdzeniem przesyłki ponosi podróżny.

Art. 24.

1. Przewoźnik przyjmuje przesyłki bagażowe w punktach odprawy podanych do wiadomości publicznej lub bezpośrednio w środku transportowym, którym przesyłka ma być przewieziona.
2. Przewoźnik ustala masę i liczbę sztuk przesyłki oraz przypadające do zapłaty należności przewozowe i w dowód przyjęcia przesyłki do przewozu oraz opłacenia należności wydaje podróżnemu kwit bagażowy.
3. Przy nadaniu przesyłki bagażowej bezpośrednio do środka transportowego masa przesyłki może być dla celów taryfowych określona szacunkowo.
4. Przewoźnik może odmówić przyjęcia jako przesyłki bagażowej rzeczy, które ze względu na ich stan lub właściwości mogą ulec w czasie przewozu uszkodzeniu lub zniszczeniu, jeżeli ich opakowanie jest niewystarczające, albo przy których brak wymaganego opakowania. W razie przyjęcia takich rzeczy do przewozu przewoźnik zamieszcza o tym odpowiednią wzmiankę w kwicie bagażowym.

Art. 25.

1. Kwit bagażowy powinien zawierać dane niezbędne do ustalenia tożsamości przesyłki oraz wysokość należności przewozowych.
2. Umowę przewozu przesyłki bagażowej uważa się za zawartą z chwilą przekazania przesyłki przewoźnikowi i przyjęcia przez podróżnego kwitu bagażowego.

Art. 26.

Przewoźnik jest obowiązany do wykonania czynności ładunkowych w wyznaczonych punktach odprawy (art. 24 ust. 1), chyba że przesyłka bagażowa jest nadawana bezpośrednio do środka transportowego lub z niego wydawana.

Art. 27.

1. Podróżny może zadeklarować wartość całej przesyłki bagażowej lub każdej jej sztuki oddzielnie; deklarowana wartość nie powinna przewyższać rzeczywistej wartości przesyłki.
2. Przewoźnik może sprawdzić zgodność deklarowanej wartości z rzeczywistą i w wypadku zastrzeżeń zaznaczyć to w kwicie bagażowym.
3. W razie sporu co do wysokości deklarowanej wartości przesyłki, podróżny może zażądać, aby jej wartość określił rzeczoznawca. Jeżeli deklarowana wartość przewyższa więcej niż o dwadzieścia procent wartość ustaloną przez rzeczoznawcę, koszty ekspertyzy ponosi podróżny.

Art. 28.

1. Przewoźnik jest obowiązany ogłosić w rozkładach jazdy lub w inny odpowiedni sposób ograniczenia możliwości przewozu przesyłek bagażowych w poszczególnych kursach środków transportowych przeznaczonych do przewozu osób.
2. Podróżny może wskazać kurs lub kursy środków transportowych, którymi przesyłka bagażowa ma być przewieziona; w przeciwnym razie przewozu dokonuje się w pierwszym możliwym kursie.

3. Przewoźnik może odmówić przyjęcia przesyłki bagażowej na wskazany przez podróżnego kurs środka transportowego, jeżeli załadowanie jej mogłoby opóźnić odjazd tego środka.
4. (skreślony).
5. Jeżeli przeszkoda w przewozie powstała z przyczyn występujących po stronie przewoźnika, podróżny może żądać:
 - 1) zwrotu przesyłki do miejsca nadania lub wydania przesyłki w miejscu powstania przeszkody; w takich wypadkach przepis art. 18 ust. 2 stosuje się odpowiednio,
 - 2) przewozu przesyłki do miejsca przeznaczenia inną drogą; w takim wypadku przewoźnikowi nie przysługują dodatkowe należności.

W razie braku możliwości zawiadomienia podróżnego o przeszkodzie w przewozie lub nieotrzymania od niego odpowiedniego polecenia, przewozu dokonuje się zgodnie z przepisem pkt 2.

Art. 29.

1. Termin przewozu przesyłki bagażowej określa się według rozkładu jazdy środka transportowego, którym przesyłka ma być przewieziona, a dla przesyłek wydawanych w punktach odprawy - z doliczeniem czasu niezbędnego na przygotowanie przesyłki do wydania, nie więcej jednak niż 1 godziny.
2. Termin przewozu przesyłki bagażowej przedłuża się, jeżeli przewoźnik nie ponosi winy, o okres jej zatrzymania wskutek:
 - 1) sprawdzenia przesyłki stosownie do przepisu art. 23 ust. 3, gdy stwierdzono w niej rzeczy wyłączone z przewozu,
 - 2) wykonywania czynności wymaganych w przepisach szczególnych,
 - 3) zmiany umowy przewozu lub przeszkody w przewozie,
 - 4) ograniczeń wprowadzonych na podstawie przepisu art. 8.
3. Opóźnienie w dostarczeniu przesyłki bagażowej liczy się od zgłoszenia żądania jej wydania po upływie terminu określonego w ust. 1, z uwzględnieniem okresów zatrzymania określonych w ust. 2.

Art. 30.

1. Przewoźnik wydaje przesyłkę bagażową posiadaczowi kwitu bagażowego za jego zwrotem i nie jest obowiązany do sprawdzenia, czy osoba zgłaszająca się z kwitem bagażowym jest uprawniona do odbioru przesyłki.
2. Przewoźnik może wydać przesyłkę bagażową osobie, która nie może okazać kwitu bagażowego, lecz udowodni swoje uprawnienia do odbioru; w razie wątpliwości przewoźnik może żądać odpowiedniego zabezpieczenia.
3. W razie opóźnienia w przewozie przesyłki bagażowej przewoźnik jest obowiązany, na żądanie posiadacza kwitu bagażowego, odnotować w tym dokumencie datę i godzinę żądania wydania przesyłki, a następnie zawiadomić go o nadejściu przesyłki.

Art. 31.

Do odstąpienia podróżnego od umowy przewozu przesyłki bagażowej stosuje się odpowiednio przepisy art. 17.

Art. 32.

Do przesyłek bagażowych nadawanych przez organizatora przewozu grupowego stosuje się odpowiednio przepisy art. 23-28, z wyjątkiem przepisu art. 25 ust. 2.

Art. 33.

Przesyłkę bagażową, która nie nadeszła do miejsca przeznaczenia w ciągu 14 dni po upływie terminu przewozu, uważa się za utraconą.

Art. 33a.

1. Przewoźnik lub organizator publicznego transportu zbiorowego albo osoba przez niego upoważniona, legitymując się identyfikatorem umieszczonym w widocznym miejscu, może dokonywać kontroli dokumentów przewozu osób lub bagażu.
2. Identyfikator, o którym mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:
 - 1) nazwę przewoźnika lub organizatora publicznego transportu zbiorowego,
 - 2) numer identyfikacyjny osoby dokonującej kontroli dokumentów przewozu osób lub bagażu,
 - 3) zdjęcie kontrolującego,
 - 4) zakres upoważnienia,
 - 5) okres ważności,
 - 6) pieczęć i podpis wystawcy (przewoźnika lub organizatora publicznego transportu zbiorowego).
3. W razie stwierdzenia braku odpowiedniego dokumentu przewozu przewoźnik lub organizator publicznego transportu zbiorowego albo osoba przez niego upoważniona pobiera właściwą należność za przewóz i opłatę dodatkową albo wystawia wezwanie do zapłaty.
4. W razie stwierdzenia braku ważnego dokumentu poświadczającego uprawnienie do bezpłatnego albo ulgowego przejazdu przewoźnik lub organizator publicznego transportu zbiorowego albo osoba przez niego upoważniona pobiera właściwą należność za przewóz i opłatę dodatkową albo wystawia wezwanie do zapłaty. Pobrana należność za przewóz i opłata dodatkowa, po uiszczeniu opłaty manipulacyjnej odpowiadającej kosztom poniesionym przez przewoźnika lub organizatora publicznego transportu zbiorowego, podlegają zwrotowi, a w przypadku wezwania do zapłaty – umorzeniu, w przypadku udokumentowania przez podróżnego, nie później niż w terminie 7 dni od dnia przewozu, uprawnień do bezpłatnego lub ulgowego przejazdu.
5. W razie posiadania przez podróżnego ważnego dokumentu przewozu, którego nie miał podczas przejazdu, do zwrotu i umarzenia należności za przewóz i opłatę dodatkowej stosuje się przepis ust. 4 zdanie drugie.
6. Przewoźnik lub organizator publicznego transportu zbiorowego może określić w regulaminie przewozu lub taryfie obniżenie wysokości opłaty dodatkowej w razie natychmiastowego jej uiszczenia lub w terminie wyznaczonym w wezwaniu do zapłaty.
7. Przewoźnik lub organizator publicznego transportu zbiorowego albo osoba przez niego upoważniona ma prawo:

- 1) w razie odmowy zapłacenia należności – żądać okazania dokumentu umożliwiającego stwierdzenie tożsamości podróżnego,
 - 2) w razie niezapłacenia należności i nieokazania dokumentu – ująć podróżnego i niezwłocznie oddać go w ręce Policji lub innych organów porządkowych, które mają zgodnie z przepisami prawo zatrzymania podróżnego i podjęcia czynności zmierzających do ustalenia jego tożsamości,
 - 3) w razie uzasadnionego podejrzenia, że dokument przewozu albo dokument uprawniający do przejazdu bezpłatnego lub ulgowego jest podrobiony lub przerobiony – zatrzymać dokument za pokwitowaniem oraz przesłać go prokuratorowi lub Policji, z powiadomieniem wystawcy dokumentu.
8. W przypadku, o którym mowa w ust. 7 pkt 2, do czasu przybycia funkcjonariusza Policji lub innych organów porządkowych, podróżny obowiązany jest pozostać w miejscu przeprowadzania kontroli albo w innym miejscu wskazanym przez przewoźnika lub organizatora publicznego transportu zbiorowego albo osobę przez niego upoważnioną.

Art. 34.

1. Przewoźnik wykonujący regularne przewozy osób w transporcie drogowym jest obowiązany zgłaszać na piśmie właściwemu organizatorowi zmiany dotyczące rozkładu jazdy, nie później niż w terminie 30 dni przed dniem aktualizacji rozkładów jazdy w określonych terminach.
2. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) tryb zatwierdzania rozkładów jazdy,
 - 2) treść rozkładów jazdy,
 - 3) sposób i terminy ogłaszania oraz aktualizacji rozkładów jazdy,
 - 4) warunki ponoszenia kosztów związanych z zamieszczaniem informacji dotyczących rozkładów jazdy oraz podawaniem rozkładów jazdy do publicznej wiadomości– mając na uwadze zróżnicowanie wysokości kosztów przewoźników w zależności od ich udziału w przewozach, a także zróżnicowanie rodzajów środków transportowych wykorzystywanych w publicznym transporcie zbiorowym.

Art. 34a.

1. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) sposób ustalania wysokości opłat dodatkowych pobieranych w razie:
 - a) braku odpowiedniego dokumentu przewozu,
 - b) braku ważnego dokumentu poświadczającego uprawnienie do bezpłatnego albo ulgowego przejazdu,
 - c) niezapłacenia należności za zabrane ze sobą do środka przewozu rzeczy lub zwierzęta albo naruszenia przepisów o ich przewozie,
 - d) spowodowania, bez uzasadnionej przyczyny, zatrzymania lub zmiany trasy środka transportu
 - mając na uwadze zróżnicowanie wysokości opłat dodatkowych w zależności od strat poniesionych przez przewoźnika i powodu nałożenia opłaty dodatkowej;
 - 2) sposób ustalania wysokości przysługującej przewoźnikowi opłaty manipulacyjnej, mając na uwadze ponoszone koszty czynności związanych ze zwrotem lub umorzeniem opłaty dodatkowej.
2. W odniesieniu do gminnego, powiatowego i wojewódzkiego regularnego przewozu osób, przepisy, o których mowa w ust. 1, określają odpowiednio rada gmi-

ny, rada powiatu albo sejmik województwa, a w mieście stołecznym Warszawie
– Rada miasta stołecznego Warszawy.

Rozdział 3

Przewóz przesyłek towarowych

Art. 35.

1. Przesyłkę towarową stanowią rzeczy przyjęte do przewozu na podstawie jednego listu przewozowego lub innego dokumentu przewozowego, zwanego dalej także "listem przewozowym".
2. Rodzaje przesyłek w zależności od masy lub objętości oraz ze względu na termin przewozu określa taryfa lub cennik.

Art. 36.

1. Z przewozu są wyłączone rzeczy:
 - 1) których przewóz jest zabroniony na podstawie odrębnych przepisów,
 - 2) które z powodu swoich rozmiarów, masy lub innych właściwości albo ze względu na urządzenia przewoźnika lub warunki drogowe danej gałęzi transportu nie nadają się do przewozu środkami transportowymi,
 - 3) niebezpieczne w rozumieniu odrębnych przepisów, chyba że zostały dopuszczone do przewozu na warunkach szczególnych.
2. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw zdrowia oraz ministrem właściwym do spraw rolnictwa, w drodze rozporządzenia, może określać szczególne warunki przewozu:
 - 1) rzeczy łatwo psujących się,
 - 2) zwłok i szczątków zwłok ludzkich,
 - 3) żywych zwierząt
 - mając na względzie zapewnienie bezpieczeństwa przewozu, wymaganych warunków przewozu oraz warunków sanitarnych dla zapewnienia ochrony zdrowia i środowiska.

Art. 37. (skreślony).

Art. 38.

1. Nadawca składa przewoźnikowi na przesyłkę towarową list przewozowy, a jeżeli przy danym rodzaju przewozu jest to powszechnie przyjęte, w inny sposób dostarcza informacji niezbędnych do prawidłowego wykonania przewozu.
2. W liście przewozowym nadawca zamieszcza:
 - 1) nazwę i adres nadawcy, jego podpis oraz określenie placówki przewoźnika zawierającej umowę,
 - 2) miejsce przeznaczenia przesyłki oraz nazwę i adres odbiorcy,
 - 3) określenie rzeczy, masy, liczby sztuk przesyłki, sposobu opakowania i oznaczenia,

- 4) inne wskazania i oświadczenia, wymagane albo dopuszczone zgodnie z przepisami ze względu na warunki danej umowy lub sposób rozliczeń.

Art. 39.

1. Nadawca dołącza do listu przewozowego dokumenty wymagane w przepisach szczególnych, a w razie niemożności ich dołączenia dostarcza je w odpowiednim czasie w miejscu załatwiania wymaganych czynności, zamieszczając w liście przewozowym odpowiednią wzmiankę o dołączeniu dokumentów lub miejscu ich złożenia.
2. Czynności wymagane w przepisach szczególnych jest obowiązany załatwić:
 - 1) nadawca przesyłki - w miejscu nadania,
 - 2) przewoźnik - w czasie przewozu,
 - 3) odbiorca - w miejscu przeznaczenia.

Art. 40.

1. Jeżeli wartość przewożonych rzeczy nie wynika z rachunku sprzedawcy lub dostawcy ani z obowiązującego cennika, nadawca może zadeklarować ich wartość w liście przewozowym.
2. W razie deklarowania wartości przesyłki towarowej mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 27 ust. 2 i 3.

Art. 41.

1. Nadawca jest obowiązany oddać przewoźnikowi rzeczy w stanie umożliwiającym ich prawidłowy przewóz i wydanie bez ubytku i uszkodzenia.
2. Rzeczy, które ze względu na ich właściwości wymagają opakowania, nadawca jest obowiązany oddać przewoźnikowi w opakowaniu określonym w przepisach o normalizacji, a w razie braku przepisów w tym zakresie - w sposób określony przez ministra właściwego do spraw transportu.

Art. 42.

1. Przewoźnik może odmówić przyjęcia do przewozu rzeczy, których stan jest wadliwy lub opakowanie niedostateczne albo nie mających wymaganego opakowania.
2. Przewoźnik może uzależnić przyjęcie do przewozu rzeczy, których opakowanie nie odpowiada warunkom określonym w art. 41 lub ze śladami uszkodzenia, od zamieszczenia przez nadawcę w liście przewozowym odpowiedniego oświadczenia o stanie przesyłki.

Art. 43.

Jeżeli umowa lub przepis szczególny nie stanowią inaczej, czynności ładunkowe należą odpowiednio do obowiązków nadawcy lub odbiorcy.

Art. 44.

Nadawca i odbiorca są obowiązani doprowadzić do czystości i porządku teren oraz środek transportowy przewoźnika zanieczyszczony w związku z czynnościami ładunkowymi. Taki sam obowiązek ciąży na przewoźniku, jeżeli dokonuje on czynności ładunkowych na terenie nadawcy lub odbiorcy przesyłki.

Art. 45. (skreślony).**Art. 46.**

1. Drogę przewozu przesyłki ustala przewoźnik, uwzględniając w miarę możliwości żądania nadawcy.
2. Przewoźne oblicza się według odległości najkrótszej dostępnej drogi przewozu, a jeżeli uwzględniono żądanie nadawcy co do drogi dłuższej albo zaszła konieczność przewozu drogą dłuższą ze względu na właściwości przesyłki - według rzeczywistej drogi przewozu.

Art. 47.

1. (skreślony).
2. Osobę, która oddaje przewoźnikowi przesyłkę do przewozu, uważa się za upoważnioną przez nadawcę do wykonywania wszelkich czynności związanych z zawarciem umowy przewozu.
3. Dowodem zawarcia umowy przewozu jest potwierdzony przez przewoźnika list przewozowy, którym może być także przekaz elektroniczny, wydruk komputerowy lub inny dokument zawierający dane określone w art. 38. Jeden egzemplarz dokumentu otrzymuje nadawca.
4. (skreślony).

Art. 48.

1. Przewoźnik może sprawdzić, czy przesyłka odpowiada oświadczeniom nadawcy zawartym w liście przewozowym oraz czy zachowane zostały przepisy dotyczące rzeczy dopuszczonych do przewozu na warunkach szczególnych.
2. Sprawdzenia dokonuje się w obecności nadawcy, a jeżeli wezwanie go nie jest możliwe albo gdy nie zgłosi się w wyznaczonym terminie, przewoźnik dokonuje sprawdzenia w obecności osób zaproszonych przez siebie do tej czynności.
3. Wynik sprawdzenia zamieszcza się w liście przewozowym albo dołączonym do niego protokole.
4. W razie stwierdzenia niezgodności oświadczeń zawartych w liście przewozowym ze stanem rzeczywistym przesyłki, koszty sprawdzenia obciążają przesyłkę.
5. W razie ujawnienia rzeczy wyłączonych z przewozu albo niezachowania przepisów dotyczących rzeczy dopuszczonych do przewozu na warunkach szczególnych, stosuje się odpowiednio przepisy art. 55.

Art. 49.

1. Przewoźnik jest obowiązany przewieźć przesyłkę w oznaczonym terminie.
2. Jeżeli nie zachodzi wina przewoźnika, termin przewozu przesyłki przedłuża się o okres jej zatrzymania z powodu:
 - 1) sprawdzenia, w którego wyniku stwierdzono niezgodność z danymi z listu przewozowego, albo niezachowania przepisów dotyczących rzeczy dopuszczonych do przewozu na warunkach szczególnych,
 - 2) wykonywania czynności wymaganych w przepisach szczególnych,
 - 3) zmiany umowy przewozu albo przeszkody w przewozie lub wydaniu przesyłki,
 - 4) przeładowania lub konieczności poprawienia załadowania,
 - 5) wykonywania szczególnych czynności dotyczących przesyłki,
 - 6) ograniczeń wprowadzonych na podstawie art. 8.
3. Jeżeli przewoźnik nie wykonuje przewozów w dni wolne od pracy, bieg terminu przewozu zawiesza się na te dni.
4. Przyczynę i czas przedłużenia oraz zawieszenia biegu terminu przewozu przewoźnik jest obowiązany wskazać w liście przewozowym.
5. Jeżeli termin przewozu upływa w godzinach, w których punkt odprawy przewoźnika nie jest otwarty dla czynności ekspedycyjnych, zakończenie terminu następuje po upływie dwóch godzin od najbliższego otwarcia punktu dla tych czynności.
6. Jeżeli termin przewozu upływa w dniu ustawowo wolnym od pracy, zakończenie terminu następuje o tej samej godzinie najbliższego dnia roboczego, chyba że przewoźnik dokonuje czynności ekspedycyjnych również w dniu ustawowo wolnym od pracy.
7. Termin przewozu przesyłki jest zachowany, jeżeli przed jego upływem przewoźnik:
 - 1) zawiadomił odbiorcę o nadejściu przesyłki, która ma być wydana w punkcie odprawy, i przygotował ją do odbioru bądź tylko przygotował ją do odbioru, jeżeli nie był obowiązany do zawiadomienia,
 - 2) postawił do rozporządzenia odbiorcy przesyłkę, która ma być wydana poza punktem odprawy.
8. (skreślony).

Art. 50.

1. O nadejściu przesyłki do miejsca przeznaczenia przewoźnik jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić odbiorcę (awizacja), chyba że przesyłkę dostarczył do lokalu odbiorcy lub na jego bocznicę bądź odbiorca zrzekł się na piśmie zawiadomienia. W zawiadomieniu określa się datę i godzinę przygotowania przesyłki do odbioru.
2. Na żądanie odbiorcy przewoźnik może dokonać wstępnego zawiadomienia o spodziewanym terminie dostarczenia przesyłki (przedawizacja).
3. (skreślony).

Art. 51.

1. Przez przyjęcie przesyłki i listu przewozowego odbiorca zobowiązuje się do zapłaty należności ciążących na przesyłce.
2. Za równoznaczne z wydaniem przesyłki odbiorcy uważa się oddanie jej organowi państwowemu dokonującemu zajęcia lub konfiskaty na podstawie odpowiedniego tytułu prawnego; organ ten uiszcza należności obciążające przesyłkę.

Art. 52.

Przesyłkę, która nie nadeszła do miejsca przeznaczenia wskazanego w liście przewozowym w ciągu 30 dni od upływu terminu przewozu, uważa się za utraconą.

Art. 53.

1. Nadawca może odstąpić od umowy przewozu lub wprowadzić do niej zmiany żądając, aby przewoźnik:
 - 1) zwrócił mu przesyłkę w miejscu nadania,
 - 2) wydał przesyłkę w innym miejscu niż miejsce wskazane w liście przewozowym,
 - 3) wydał przesyłkę innej osobie niż odbiorca wskazany w liście przewozowym.
2. Odbiorca jest uprawniony do rozporządzania przesyłką w sposób określony w ust. 1 pkt 2 i 3, jeżeli nadawca nie zastrzegł inaczej w liście przewozowym. Zmianę określoną w ust. 1 pkt 2 odbiorca może wprowadzić tylko przed nadejściem przesyłki do miejsca przeznaczenia wskazanego w liście przewozowym.
3. Nadawca lub odbiorca rozporządzają przesyłką po przedstawieniu otrzymanego egzemplarza listu przewozowego, składając odpowiednie oświadczenie pisemne.
4. Uprawnienie nadawcy do rozporządzania przesyłką wygasa, gdy odbiorca wprowadził zmianę umowy przewozu, przyjął list przewozowy albo odebrał przesyłkę.

Art. 54.

1. Przewoźnik jest obowiązany do wykonania poleceń nadawcy albo odbiorcy w zakresie zmiany umowy przewozu, chyba że:
 - 1) polecenie jest niewykonalne,
 - 2) wykonanie polecenia spowodowałoby zakłócenia w eksploatacji,
 - 3) wykonanie polecenia naruszałoby obowiązujące przepisy,
 - 4) nie zachowano szczególnych warunków obowiązujących w tym zakresie.
2. O niemożności wykonania polecenia przewoźnik jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić uprawnionego.
3. Należności wynikłe wskutek zmiany umowy przewozu ponosi odpowiednio nadawca lub odbiorca zależnie od tego, który z nich wprowadza zmiany.

Art. 55.

1. Nadawca może zamieścić w liście przewozowym wskazówki co do postępowania z przesyłką na wypadek:

- 1) przeszkody w przewozie powodującej niemożność wykonania umowy zgodnie z warunkami określonymi w liście przewozowym,
- 2) przeszkody w wydaniu powodującej niemożność wydania przesyłki w miejscu przeznaczenia odbiorcy określonego w liście przewozowym.

Jeżeli w liście przewozowym brak takich wskazówek, przewoźnik zwraca się o nie do nadawcy.

2. W razie zmiany drogi przewozu przewoźnik może pobrać przewoźne za rzeczywistą drogę przewozu i obowiązuje go odpowiadający tej drodze termin przewozu, chyba że przeszkody w przewozie są zawinione przez przewoźnika.
3. W razie usunięcia przeszkody przed otrzymaniem wskazówek od nadawcy, przewoźnik kieruje przesyłkę do miejsca przeznaczenia lub wydaje ją odbiorcy, zawiadamiając o tym nadawcę.
4. Przepis art. 54 ust. 3 stosuje się odpowiednio, chyba że przeszkody w przewozie lub wydaniu przesyłki nastąpiły z winy przewoźnika.

Art. 56.

Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, rodzaj oraz warunki przewozu rzeczy, które ze względu na kształt, rozmiar lub masę albo drogę przewozu mogą powodować trudności transportowe przy przewozie koleją, mając na uwadze zapewnienie bezpieczeństwa ruchu kolejowego oraz możliwości eksploatacyjne.

Rozdział 4

Zabezpieczenie roszczeń i likwidacja przesyłek

Art. 57.

1. Przewoźnikowi przysługuje prawo zastawu na przesyłce w celu zabezpieczenia roszczeń wynikających z umowy przewozu, z wyjątkiem przesyłek organów władzy i administracji państwowej oraz organów wymiaru sprawiedliwości i ścigania.
2. Prawo zastawu może być wykonywane, dopóki przesyłka znajduje się u przewoźnika lub u osoby, która ją dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nią rozporządzać na podstawie dokumentów.
3. (skreślony).

Art. 58.

1. Przewoźnik likwiduje przesyłkę w razie:
 - 1) braku wykonalnych wskazówek do usunięcia przeszkody w przewozie lub wydaniu przesyłki,
 - 2) zaginięcia dokumentów przewozowych i braku możliwości ustalenia osoby uprawnionej do rozporządzania przesyłką.
2. Likwidacji przesyłki dokonuje się w drodze:
 - 1) sprzedaży,
 - 2) nieodpłatnego przekazania właściwej jednostce organizacyjnej,
 - 3) zniszczenia.

3. Przewoźnik przystępuje do likwidacji:
 - 1) niezwłocznie po upływie terminu odbioru żywych zwierząt, rzeczy niebezpiecznych lub łatwo ulegającym zepsuciu,
 - 2) w pozostałych wypadkach - po upływie 30 dni od terminu odbioru przesyłki, nie wcześniej jednak niż po upływie 10 dni od dnia zawiadomienia uprawnionego o zamierzonej likwidacji przesyłki.
4. Jeżeli nie ma możliwości przechowania przesyłki albo przechowanie pociąga za sobą koszty zbyt wysokie w stosunku do wartości przesyłki, przewoźnik może przystąpić do likwidacji przesyłki przed upływem terminów określonych w ust. 3 pkt 2.
5. Jeżeli przesyłkę sprzedano, uzyskaną kwotę oddaje się uprawnionemu po potrąceniu należności przewoźnika. Jeżeli należności przewoźnika przewyższają kwotę uzyskaną, różnicę pokrywa uprawniony. Przy obliczaniu różnicy nie uwzględnia się należności powstałych z przyczyn niezależnych od uprawnionego.
6. Sposób likwidacji i wartość przesyłki ustala komisja powołana przez przewoźnika. Jeżeli nie ustalono ceny bądź gdy przesyłka zawiera rzeczy niepełnowartościowe, komisja ustala wartość likwidowanej przesyłki w sposób szacunkowy, w razie potrzeby przy udziale rzeczoznawcy.
7. Do likwidacji przesyłek mają odpowiednie zastosowanie przepisy o rzeczach znalezionych.

Rozdział 5 (skreślony).

Rozdział 6

Odpowiedzialność przewoźnika z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przewozu osób

Art. 62.

1. Przewoźnik odpowiada za szkodę, jaką podróżny poniósł wskutek przedwczesnego odjazdu środka transportowego.
2. Przewoźnik odpowiada za szkodę, jaką poniósł podróżny wskutek opóźnionego przyjazdu lub odwołania regularnie kursującego środka transportowego, *[jeżeli szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przewoźnika]*.

ust. 2 w części obejmującej zaznaczone wyrazy niezgodny z Konstytucją - wyrok TK (Dz.U. z 2008 r. Nr 219, poz. 1408).

Art. 63.

1. Za rzeczy, które podróżny przewozi ze sobą pod własnym nadzorem, przewoźnik ponosi odpowiedzialność, jeżeli szkoda powstała z jego winy.
2. Przewoźnik odpowiada za przewożone przez podróżnego rzeczy jak za przesyłkę, jeżeli podróżny umieści je, bez możliwości sprawowania nad nimi stałego

nadzoru, w miejscu wskazanym przez przewoźnika lub na ten cel przeznaczonym.

3. Prowadzący przedsiębiorstwo eksploatujące środki transportowe z pomieszczeniami przeznaczonymi do spania ponosi odpowiedzialność określoną w ust. 2 za rzeczy zazwyczaj wnoszone do takich pomieszczeń. Za inne rzeczy odpowiedzialność prowadzącego przedsiębiorstwo ogranicza się do wypadku, gdy przyjął je na przechowanie albo gdy szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa jego lub osoby u niego zatrudnionej.
4. Wysokość odszkodowania należnego od przewoźnika albo prowadzącego przedsiębiorstwo eksploatujące środki transportowe z pomieszczeniami przeznaczonymi do spania za utratę, ubytek lub uszkodzenie rzeczy wymienionych w ust. 1-3 nie może przewyższać zwykłej wartości rzeczy.
5. Przewoźnik albo prowadzący przedsiębiorstwo eksploatujące środki transportowe z pomieszczeniami przeznaczonymi do spania nie ponosi odpowiedzialności za utratę lub uszkodzenie pieniędzy, papierów wartościowych i cennych przedmiotów, w szczególności kosztowności albo przedmiotów mających wartość naukową lub artystyczną, chyba że rzeczy te przyjął na przechowanie albo szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa jego lub osoby u niego zatrudnionej.

Art. 64.

W grupowych przewozach osób przewoźnik ponosi odpowiedzialność wobec uczestników na zasadach określonych w art. 63, a wobec organizatora - na zasadach określonych w art. 62.

Rozdział 7

Odpowiedzialność przewoźnika z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przewozu przesyłek

Art. 65.

1. Przewoźnik ponosi odpowiedzialność za utratę, ubytek lub uszkodzenie przesyłki powstałe od przyjęcia jej do przewozu aż do jej wydania oraz za opóźnienie w przewozie przesyłki.
2. Przewoźnik nie ponosi odpowiedzialności określonej w ust. 1, jeżeli utrata, ubytek lub uszkodzenie albo opóźnienie w przewozie przesyłki powstały z przyczyn występujących po stronie nadawcy lub odbiorcy, nie wywołanych winą przewoźnika, z właściwości towaru albo wskutek siły wyższej. Dowód, że szkoda lub przekroczenie terminu przewozu przesyłki wynikło z jednej z wymienionych okoliczności, ciąży na przewoźniku.
3. Przewoźnik jest zwolniony od odpowiedzialności określonej w ust. 1, jeżeli utrata, ubytek lub uszkodzenie przesyłki powstały co najmniej z jednej z następujących przyczyn:
 - 1) nadania pod nazwą niezgodną z rzeczywistością, nieściłą lub niedostateczną rzeczy wyłączonych z przewozu lub przyjmowanych do przewozu na warunkach szczególnych albo niezachowania przez nadawcę tych warunków,
 - 2) braku, niedostateczności lub wadliwości opakowania rzeczy, narażonych w tych warunkach na szkodę wskutek ich naturalnych właściwości,

- 3) szczególnej podatności rzeczy na szkodę wskutek wad lub naturalnych właściwości,
 - 4) ładowania, rozmieszczenia lub wyładowywania rzeczy przez nadawcę lub odbiorcę,
 - 5) przewozu przesyłek, które zgodnie z przepisami lub umową powinny być dozorowane, jeżeli szkoda wynikła z przyczyn, którym miał zapobiec dozorca.
4. Jeżeli przewoźnik na podstawie okoliczności danego wypadku wykáže, że utrata, ubytek lub uszkodzenie mogły powstać wskutek co najmniej jednej z przyczyn określonych w ust. 3, domniemywa się, że szkoda z nich wynikła.

Art. 66.

1. Przewoźnik nie odpowiada za ubytek przesyłki, której masy i liczby sztuk nie sprawdził przy nadaniu, jeżeli dostarczy ją bez śladu naruszenia, a w razie przewozu w zamkniętym środku transportowym - również z nie naruszonymi plombami nadawcy, chyba że osoba uprawniona udowodni, że szkoda powstała w czasie od przyjęcia przesyłki do przewozu aż do jej wydania.
2. Jeżeli przesyłka nadeszła do miejsca przeznaczenia w pojemniku transportowym, nie naruszonym, zamkniętym przez nadawcę i z nie naruszonymi, założonymi przez niego plombami, domniemywa się, że szkoda nie nastąpiła w czasie przewozu.

Art. 67.

1. Przy przesyłkach, które z powodu swoich właściwości tracą na masie, przewoźnik odpowiada tylko za tę część ubytku, która przewyższa normy ubytków ustalone zgodnie z obowiązującymi przepisami lub zwyczajowo przyjęte, chyba że szkoda nie wynikła z przyczyn uzasadniających zastosowanie norm dopuszczalnego ubytku.
2. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki oraz ministrem właściwym do spraw rolnictwa może określić, w drodze rozporządzenia, normy ubytków, o których mowa w ust. 1, mając na uwadze właściwość przewożonych rzeczy oraz rodzaj środków transportu.

Art. 68.

Jeżeli szkoda powstała tylko częściowo wskutek okoliczności, za które przewoźnik odpowiada, odpowiedzialność jego ogranicza się do zakresu, w jakim okoliczności te przyczyniły się do powstania szkody.

Art. 69.

1. Na żądanie uprawnionego przewoźnik stwierdza w liście przewozowym niemożność wydania przesyłki po upływie terminu określonego w art. 52, chyba że wcześniej stwierdzono nieodwracalny charakter utraty.
2. Jeżeli przesyłka zostanie odnaleziona w ciągu roku od wypłaty odszkodowania, przewoźnik powinien niezwłocznie zawiadomić o tym uprawnionego.
3. W terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 2, uprawniony może żądać, aby wydano mu odnalezioną przesyłkę w jednym z

punktów odprawy przesyłek za zwrotem otrzymanego od przewoźnika odszkodowania. W takim wypadku uprawniony zachowuje roszczenia z tytułu zwłoki w przewozie.

4. Jeżeli odnalezienie nastąpiło po upływie roku albo uprawniony nie zgłosił się w terminie określonym w ust. 3, przesyłka ulega likwidacji.

Art. 70.

Przewoźnik ponosi odpowiedzialność za szkody wynikłe wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania polecenia zmiany umowy przewozu, chyba że zachodzą okoliczności wymienione w art. 54 ust. 1 i 2.

Rozdział 8

Odpowiedzialność z innych tytułów

Art. 71.

Przewoźnik odpowiada za szkodę wynikłą z utraty, niewykorzystania lub nienależytego wykorzystania dokumentów wymienionych w liście przewozowym i do tego listu dołączonych albo złożonych u przewoźnika, chyba że nie ponosi winy.

Art. 72.

1. Nadawca ponosi odpowiedzialność za szkodę wynikłą z:
 - 1) podania w liście przewozowym lub w innej formie wskazań i oświadczeń niezgodnych z rzeczywistością i nieścisłych, niedostatecznych lub wpisanych w niewłaściwym miejscu, a także za brak, niekompletność lub nieprawidłowość dokumentów wymaganych w przepisach szczególnych,
 - 2) wadliwego stanu przesyłki, braku lub niewłaściwego opakowania albo nienależytego wykonania czynności ładunkowych.
2. Nadawca przesyłki w transporcie drogowym rzeczy odpowiada za wszelkie koszty, jakie mógłby ponieść przewoźnik na skutek nieścisłości lub niedostateczności danych, o których mowa w ust. 1 pkt 1.
3. Nadawca ponosi także koszty związane z przeładunkiem przesyłki w przypadku, gdy dane dotyczące masy przesyłki, zawarte w liście przewozowym, są niezgodne ze stanem faktycznym.

Art. 73.

Za uszkodzenie mienia przewoźnika spowodowane czynnościami ładunkowymi ponosi odpowiedzialność odpowiednio nadawca lub odbiorca.

Rozdział 9

Ustalenie stanu przesyłki, dochodzenie roszczeń

Art. 74.

1. Jeżeli przed wydaniem przesyłki okaże się, że doznała ona ubytku lub uszkodzenia, przewoźnik ustala niezwłocznie protokołarnie stan przesyłki oraz okoliczno-

- ści powstania szkody. Przewoźnik wykonuje te czynności także na żądanie uprawnionego, jeżeli twierdzi on, że przesyłka jest naruszona.
2. Ustalenia protokolarne powinny być dokonane w obecności uprawnionego, a jeżeli wezwanie go nie jest możliwe albo nie zgłosi się on w wyznaczonym terminie, przewoźnik dokonuje ustaleń w obecności osób zaproszonych przez siebie do tej czynności.
 3. Jeżeli po wydaniu przesyłki ujawniono ubytek lub uszkodzenie nie dające się z zewnątrz zauważyć przy odbiorze, przewoźnik ustala stan przesyłki na żądanie uprawnionego zgłoszone niezwłocznie po ujawnieniu szkody, nie później jednak niż w ciągu 7 dni od dnia odbioru przesyłki.
 4. Protokół podpisują osoby uczestniczące w ustaleniu stanu przesyłki. Jeżeli uprawniony nie zgadza się z treścią protokołu, może zamieścić w nim zastrzeżenie z uzasadnieniem; w razie odmowy podpisania protokołu przez uprawnionego przewoźnik stwierdza w nim fakt i przyczyny odmowy. Uprawniony otrzymuje bezpłatnie egzemplarz protokołu.
 5. Jeżeli ustalenia protokolarne, podjęte na żądanie uprawnionego, nie wykażą szkody w przesyłce albo wykażą jedynie szkodę stwierdzoną już uprzednio przez przewoźnika, uprawniony ponosi opłaty określone w taryfie.
 6. W razie trudności w ustaleniu danych dotyczących czasu, rodzaju, rozmiarów lub przyczyny szkody, dane te określa rzeczoznawca powołany przez przewoźnika w porozumieniu z uprawnionym.

Art. 75.

1. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu sądowym na podstawie ustawy lub przepisów wydanych w jej wykonaniu przysługuje uprawnionemu po bezskutecznym wyczerpaniu drogi reklamacji, przewoźnikowi zaś - po bezskutecznym wezwaniu zobowiązanego do zapłaty.
2. Reklamacje lub wezwanie do zapłaty uważa się za bezskuteczne, jeżeli dłużnik nie zapłacił dochodzonych należności w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia reklamacji lub wezwania do zapłaty.
3. Roszczenia przeciwko przewoźnikowi przysługują:
 - 1) z tytułu umowy przewozu osób, zabieranych przez nie rzeczy oraz z tytułu umowy przewozu przesyłek bagażowych - podróżnemu, a przy przewozie grupowym - organizatorowi i uczestnikom, z tym że:
 - a) organizator jest uprawniony do dochodzenia roszczeń z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przewozu grupowego, umowy o przewóz przesyłki bagażowej (art. 32), jak również roszczeń o różnicę należności, z wyjątkiem roszczeń przysługujących uczestnikowi (lit.b),
 - b) uczestnik jest uprawniony do dochodzenia roszczeń z tytułu szkód, różnicy należności w związku z przewozem zabranych przez siebie rzeczy oraz indywidualnie zawartej umowy przewozu przesyłki bagażowej,
 - 2) z tytułu umowy przewozu przesyłek towarowych:
 - a) o zwrot należności lub jej części - nadawcy lub odbiorcy zależnie od tego, który z nich dokonał zapłaty,

- b) o inne roszczenia z tytułu umowy przewozu - nadawcy lub odbiorcy niezależnie od tego, któremu z nich przysługuje prawo rozporządzania przesyłką,
- 3) z tytułu innych stosunków prawnych określonych w ustawie lub przepisach wydanych w jej wykonaniu - podmiotowi takiego stosunku.

Art. 76.

Przyjęcie przesyłki przez uprawnionego bez zastrzeżeń powoduje wygaśnięcie roszczeń z tytułu ubytku lub uszkodzenia, chyba że:

- 1) szkodę stwierdzono protokolarnie przed przyjęciem przesyłki przez uprawnionego,
- 2) zaniechano takiego stwierdzenia z winy przewoźnika,
- 3) ubytek lub uszkodzenie wynikało z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przewoźnika,
- 4) szkodę nie dającą się z zewnątrz zauważyć uprawniony stwierdził po przyjęciu przesyłki i w terminie 7 dni zażądał ustalenia jej stanu oraz udowodnił, że szkoda powstała w czasie między przyjęciem przesyłki do przewozu a jej wydaniem.

Art. 77.

- 1. Z zastrzeżeniem ust. 2 oraz art. 78 roszczenia dochodzone na podstawie ustawy lub przepisów wydanych w jej wykonaniu przedawniają się z upływem roku.
- 2. Roszczenia z tytułu zwłoki w przewozie, która nie spowodowała ubytku lub uszkodzenia przesyłki, przedawniają się z upływem 2 miesięcy od dnia wydania przesyłki.
- 3. Przedawnienie biegnie dla roszczeń z tytułu:
 - 1) utraty przesyłki - od dnia, w którym uprawniony mógł uznać przesyłkę za utraconą,
 - 2) ubytku, uszkodzenia lub zwłoki w dostarczeniu - od dnia wydania przesyłki,
 - 3) szkód nie dających się z zewnątrz zauważyć - od dnia protokolarnego ustalenia szkody,
 - 4) zapłaty lub zwrotu należności - od dnia zapłaty, a gdy jej nie było - od dnia, w którym powinna była nastąpić,
 - 5) niedoboru lub nadwyżki przy likwidacji przesyłek - od dnia dokonania likwidacji,
 - 6) innych zdarzeń prawnych - od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.
- 4. Bieg przedawnienia zawieszają się na okres od dnia wniesienia reklamacji lub wezwania do zapłaty do dnia udzielenia odpowiedzi na reklamację lub wezwania do zapłaty i zwrócenia załączonych dokumentów, najwyżej jednak na okres przewidziany do załatwienia reklamacji lub wezwania do zapłaty.

Art. 78.

1. Roszczenia przysługujące przewoźnikowi przeciwko innym przewoźnikom (art. 5 i 6) przedawniają się z upływem 6 miesięcy od dnia, w którym przewoźnik naprawił szkodę, albo od dnia, w którym wytoczono przeciwko niemu powództwo.
2. Do roszczeń określonych w ust. 1 przepisu art. 75 ust. 1 nie stosuje się.

Art. 79.

Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy tryb i sposób ustalania stanu przesyłek,
 - 2) warunki, jakim powinny odpowiadać reklamacje i wezwania do zapłaty z tytułu przewozu osób i przesyłek oraz tryb postępowania reklamacyjnego
- mając na uwadze zapewnienie sprawnego i terminowego dochodzenia roszczeń.

Rozdział 10

Odszkodowania

Art. 80.

1. Wysokość odszkodowania za utratę lub ubytek przesyłki nie może przewyższać wartości, którą ustala się na podstawie i w następującej kolejności:
 - 1) ceny wskazanej w rachunku dostawcy lub sprzedawcy albo
 - 2) ceny wynikającej z cennika obowiązującego w dniu nadania przesyłki do przewozu bądź
 - 3) wartości rzeczy tego samego rodzaju i gatunku w miejscu i czasie ich nadania.
2. W razie niemożności ustalenia wysokości odszkodowania w sposób określony w ust. 1, wysokość tę ustala rzeczoznawca.
3. W razie utraty przesyłki z deklarowaną wartością należy się odszkodowanie w wysokości deklarowanej, a w razie ubytku - w odpowiedniej części, chyba że przewoźnik udowodni, że wartość deklarowana przewyższa wartość ustaloną w sposób określony w ust. 1.

Art. 81.

1. W razie uszkodzenia przesyłki odszkodowanie ustala się w wysokości odpowiadającej procentowemu zmniejszeniu się wartości.
2. Wysokość odszkodowania, o którym mowa w ust. 1, nie może jednak przewyższać kwoty odszkodowania przysługującego za:
 - 1) utratę całej przesyłki, jeżeli doznała ona obniżenia wartości wskutek uszkodzenia,
 - 2) ubytek tej części przesyłki, która doznała obniżenia wartości wskutek uszkodzenia.

Art. 82.

Oprócz odszkodowań określonych w art. 80 i 81 przewoźnik jest obowiązany zwrócić przewoźne i inne koszty związane z przewozem przesyłki:

- 1) w razie utraty - w pełnej wysokości,
- 2) w razie ubytku - w odpowiedniej części,
- 3) w razie uszkodzenia - w wysokości odpowiadającej procentowi obniżenia wartości przesyłki wskutek uszkodzenia.

Art. 83.

1. Jeżeli wskutek zwłoki w przewozie powstała szkoda inna niż w przesyłce, przewoźnik jest obowiązany do zapłacenia odszkodowania do wysokości podwójnej kwoty przewoźnego.
2. Jeżeli wskutek zwłoki w przewozie powstała również szkoda w przesyłce, odszkodowanie ustalone według przepisów art. 81 przysługuje niezależnie od odszkodowania określonego w ust. 1.

Art. 84.

Odszkodowanie za szkody spowodowane niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem polecenia zmiany umowy przewozu nie może przewyższać wysokości odszkodowania przysługującego w razie utraty przesyłki (art. 80).

Art. 85.

Odszkodowanie za szkody spowodowane utratą, niewykorzystaniem lub nienależytym wykorzystaniem przez przewoźnika dokumentów oddanych mu przez nadawcę nie może przewyższać wysokości poniesionych strat.

Art. 86.

Przewidziane w ustawie ograniczenia wysokości odszkodowania nie mają zastosowania, jeżeli szkoda wynika z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przewoźnika.

Art. 87.

1. Kwoty przysługujące z tytułu nie zapłaconych należności, odszkodowań i wyrównania różnic należności - podlegają oprocentowaniu w wysokości ustawowej.
2. Odsetki oblicza się:
 - 1) z tytułu nie zapłaconych należności - od dnia, w którym należność powinna być zapłacona,
 - 2) z innych tytułów - od dnia wniesienia reklamacji lub doręczenia wezwania do zapłaty.

Rozdział 10a **Przepisy karne**

Art. 87a.

Podróżny, który w czasie kontroli dokumentów przewozu osób lub bagażu, mimo braku odpowiedniego dokumentu przewozu, odmawia zapłacenia należności i okazania dokumentu, umożliwiającego stwierdzenie jego tożsamości,

podlega karze grzywny.

Art. 87b.

Podróżny, który w czasie kontroli dokumentów przewozu osób lub bagażu nie pozostał w miejscu przeprowadzania kontroli albo w innym miejscu wskazanym przez przewoźnika lub organizatora publicznego transportu zbiorowego albo osobę przez niego upoważnioną do czasu przybycia funkcjonariusza Policji lub innych organów porządkowych,

podlega karze grzywny.

Art. 87c.

Orzekanie w sprawach określonych w art. 87a i 87b następuje w trybie Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 11

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy szczególne, przejściowe i końcowe

Art. 88. (pominięty).

Art. 89. (skreślony).

Art. 90.

W sprawach nie unormowanych w ustawie oraz w przepisach wydanych w jej wykonaniu i w przepisach szczególnych stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.

Art. 91.

Do przewozów międzynarodowych w żegludze śródlądowej, do konosamentu, awarii wspólnej oraz czarteru na czas stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu morskiego.

Art. 92. (skreślony).

Art. 93.

Do stosunków prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 94.

Traci moc dekret z dnia 24 grudnia 1952 r. o przewozie przesyłek i osób kolejami (Dz. U. z 1953 r. Nr 4, poz. 7).

Art. 95.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1985 r.